

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΛΙΑΔΗΣ: ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΑΣ

Γιάννης Παπακόστας

Ομότιμος Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Γιάννης Μηλιάδης (1895-1975), εκτός από αρχαιολόγος, αποτελεί σημαντική προσωπικότητα στον χώρο των γραμμάτων μας συλλήβδην. Ήταν, είναι, ένας λόγιος της ανοιχτής θάλασσας και όχι του κλειστού πόντου. Λόγιος, που με τις γνώσεις του αγάλιαζε με θαυμαστό τρόπο ολόκληρη τη Γραμματεία μας. Έχει να επιδείξει έργο μεταφραστικό από αρχαίους Έλληνες συγγραφείς, με επιλεγμένα αποσπάσματα από τον Ευριπίδη και τον Θεόκριτο, και επίσης ερωτικά επιγράμματα από τον Ρουφίνο και τον Μελέαγρο, δημοσιευμένα στην *Παλατινή Ανθολογία*. Μετέφρασε επίσης Ευρωπαίους συγγραφείς. Αξιόλογες είναι οι μελέτες και τα κριτικά κείμενα για ποιητές και συγγραφείς της παλαιότερης και της σύγχρονης του Νεοελληνικής λογοτεχνίας.

Κατ' αρχάς, αποτελεί πράξη δικαιοσύνης να πω ότι έναυσμα για την ενασχόλησή μου με το έργο του Γιάννη Μηλιάδη στάθηκε η πρόταση του Γενικού Γραμματέα της Ακαδημίας Αθηνών και της Αρχαιολογικής Εταιρίας κυρίου Βασιλείου Πετράκου να συντάξω ένα βραχύ κείμενο για τον συγγραφέα με σκοπό τη δημοσίευσή του στο περιοδικό *Μέντωρ*, το οποίο βρίσκεται ήδη στο 118ο τεύχος. Για το έργο του Μηλιάδη γνώριζα πολύ λίγα. Δεν υπήρχε μια μελέτη ή έστω μια αδρομερής προεργασία γι' αυτόν. Χρειάστηκε για τούτο να επιχειρήσω έρευνα, από την οποία προέκυψε η καταγραφή μεγάλου αριθμού δημοσιευμάτων του, όπου συγκαταλέγονται και αρκετά παντελώς άγνωστα σε χειρόγραφη μορφή, αφήνοντας απέξω τις μελέτες του τις σχετικές με την αρχαιολογία και τη ζωγραφική. Εκ των υστέρων προέκυψαν και άλλα κείμενά του, μεταξύ των οποίων και επιστολές του από την εξορία στις αρχές του 1945 στην Ελ Ντάμα της Λιβύης. Τις επιστολές μου παραχώρησε ο λόγιος σκηνοθέτης Βασίλης Κοσμόπουλος, ο οποίος ύστερα από σχετική έρευνα στα υπόγεια του Υπουργείου Παιδείας έφερε στη δημοσιότητα και παλαιά ντοκουμαντέρ του σκηνοθέτη Ροβήρου Μανθούλη για την Ακρόπολη με ομιλητή τον Μηλιάδη.

Ένας πρόσθετος λόγος για τον οποίο πολλά κείμενά του έμεναν αταύτιστα με τον συγγραφέα τους έγκειται και στο ότι υπογράφονταν με διαφορετικά ψευδώνυμα,

έξι τον αριθμό, από τα οποία μόνον ένα ήταν γνωστό, το Ιούλιος Νάρκισσος. Άλλα ψευδώνυμά του: Γιάννης Γκούρας, Γαργαντούας, Γιάννης Αναγνωσταράς, Σιάρα Σκούρα, Στοχαστής και βέβαια το μονόγραμμα Μ. ή τα αρχικώνυμα Γ.Μ.

Το γεγονός και μόνο ότι σε ηλικία 15 ετών, το 1910 δηλαδή, ήταν υπεύθυνος για την έκδοση του λογοτεχνικού περιοδικού *Ανεμώνη* σημαίνει κάτι. Σημαίνει και κάτι περισσότερο, αν σκεφθεί κανείς ότι σ' αυτό το αμούστακο παιδί είχε εμπιστευτεί πρωτότυπα ποιήματά του ο Κωστής Παλαμάς και μάλιστα σε μια περίοδο που βρισκόταν στο απόγειο της δόξας του και της ποιητικής του δημιουργίας, καθώς και άλλοι γνωστοί συγγραφείς, όπως ο Νιρβάνας, ο Βλαχογιάννης, ο Σκίπης. Από εκεί και πέρα, προϊόντος του χρόνου, ο Μηλιάδης είχε γίνει περιζήτητος συνεργάτης πολλών εντύπων.

Το 1914, σε ηλικία 19 ετών, φοιτητής όντας στη Φιλοσοφική Σχολή, όπου παρακολουθούσε με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον τα μαθήματα του αρχαιολόγου Χρήστου Τσουντα, συμμετέχει στην πολιτισμική κίνηση με τον τίτλο «Οργάνωση των Νέων» και υπογράφει από κοινού με τους Φώτο Γιοφύλλη, Μανώλη Μαγκάκη και δυο τρεις άλλους σχετικό μανιφέστο, όπου τονίζεται η ανάγκη της ανανέωσης της πνευματικής ζωής της χώρας και η αξιοποίηση των καλλιτεχνικών και δημιουργικών δυνάμεών της. Στο μαχητικό αυτό κείμενο δηλώνεται επίσης ότι οι ίδιοι θα στηρίζουν, ό,τι εκλεκτό ελληνικό και ξένο έχει δημιουργηθεί, κάθε αξιόλογη δημιουργική κίνηση.

Είναι το τελευταίο, όσο ξέρω, κείμενό του με την υπογραφή ως Ιούλιος Νάρκισσος. Από εδώ και στο εξής υπογράφει με το όνομά του ή με τα ψευδώνυμα που ανέφερα. Το επόμενο έτος 1915 ο Μηλιάδης, από κοινού με μια άλλη ομάδα ομηλικών του, συνιστούν εκ νέου τη Φοιτητική Συντροφιά με το σύνθημα «Τόλμησον Φρονεΐν». Ο υπότιτλος παραπέμπει στον *Προμηθέα Δεσμώτη* του Αισχύλου και ειδικότερα στους στίχους: *Τόλμησον, ώ μάταιε, τόλμησον φρονεΐν πότε προς τας παρούσας πημονάς ορθώς φρονεΐν.*

Ήγουν: *Τόλμησε, ταλαίπωρε, τόλμησε επί τέλους μπροστά στις παρούσες συμφορές να σκεφθείς σωστά.*

Είναι επίσης το μότο που είχε χρησιμοποιήσει ο σοφός

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΛΙΑΔΗΣ: ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΑΣ

λόγιος γιατρός της Πόλης Φώτης Φωτιάδης στο ευσύνοπτο βιβλίο του αφιερωμένο στους πρώτους ιδρυτές της Φοιτητικής Συντροφιάς με τον τίτλο *Στη Φοιτητική Συντροφιά*, και το μότο *ΤΟΛΜΗΣΟΝ ΦΡΟΝΕΪΝ*. Θυμίζω ότι η Φ.Σ. για πρώτη φορά ιδρύθηκε το 1910, και μάλιστα μερικούς μήνες πριν από τον Εκπαιδευτικό Όμιλο, από τους φοιτητές Φίλιππο Δραγούμη, Μάνο Ματάλα και Μίλτο Κουντουρά. Τώρα επανιδρύεται για τρίτη φορά. Οι ποικίλες αντιδράσεις, οι διαδοχικοί πόλεμοι, Βαλκανικοί και Παγκόσμιος, λόγω στράτευσης των μελών της, εκ των πραγμάτων οδήγησαν στη διακοπή της λειτουργίας της. Στη διακήρυξη της Φ.Σ. του 1915 περιλαμβάνονται 7 σημεία με βασικό μέλημα τη συμβολή των νέων στην πνευματική ανάπτυξη του τόπου:

«Θέλουμε να υψωθούμε και να υψώσουμε μαζί μας όσο μπορούμε περισσότερους νέους σ' ένα επίπεδο ανώτερης μόρφωσης και συνείδησης πιο καθαρής ώστε να σχηματιστεί και στην πατρίδα μας μια νεότητα με αξιωματική βαρύτητα και ιδανικά. Θέλουμε, δηλαδή, κι εμείς ν' αποχτήσουμε αληθινό ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΘΟΣ και να συντελέσουμε στην πνευματική αναγέννηση της πατρίδας μας. Και για τους σκοπούς μας αυτούς θα μεταχειριστούμε κάθε τίμιο μέσον που θα βρίσκαμε χρήσιμο». Πρόκειται, όπως είναι φανερό, για κείμενο που αποπνέει πάθος για την πνευματική ανάπτυξη του τόπου, χωρίς πομπώδεις και κραυγαλέες εκφράσεις. Επισημαίνω τις φράσεις «ανώτερης μόρφωσης», «Ακαδημαϊκό ήθος» (γράφεται με κεφαλαία στοιχεία) «πνευματική αναγέννησις», «τίμια μέσα». Οι ενδείξεις μου με οδηγούν στην άποψη ότι το κείμενο αυτό βγήκε εξ ολοκλήρου από την γραφίδα του Μηλιάδη.

Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι και ένα άγνωστο έως τώρα πυκνογραμμένο οκτασέλιδο κείμενο του Μηλιάδη των αρχών Σεπτεμβρίου 1922 που απευθύνεται στη «Δημοκρατική Οργάνωση Νέων» του κόμματος του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, της οποίας και ο ίδιος ήταν μέλος. Είναι ένα κείμενο ψυχικού σπαραγμού, όπου ο συντάκτης, λίγες μόλις μέρες μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, αναζητεί τα αίτια του ολέθρου και παράλληλα προσπαθεί να εκφράσει τον προβληματισμό του για τον τρόπο αντιμετώπισης των οδυνηρών συνεπειών. Το 1924, παρά τις αντιρρήσεις

των μελών της Οργάνωσης, ο Μηλιάδης αποχώρησε.

Στο μεταξύ δραστηριοποιείται σε συλλογικές προσπάθειες πολιτισμικού περιεχομένου, όπως είναι «Η Καλλιτεχνική Συντροφιά», με μέλη της τους σημαντικότερους λογοτέχνες της εποχής, μεταξύ των οποίων ο Τέλλος Άγρας, Κλέων Παράσχος, Κ. Ουράνης, Ν. Λαπαθιώτης και άλλοι. Η ποιητική ανθολογία με τον τίτλο *Οι Νέοι*, που εκδόθηκε το 1922 από τον

Ελευθερουδάκη, ήταν αποτέλεσμα αυτών των συλλογικών ζυμώσεων. Αρκετές είναι και οι φιλολογικές βραδιές, κατά τις οποίες ο Μηλιάδης πραγματοποίησε ομιλίες για σύγχρονους ή παλαιότερους Νεοέλληνες συγγραφείς. Όλες αυτές οι δραστηριότητές του αποτέλεσαν το έναυσμα ώστε να προχωρήσει στην ανάληψη και προσωπικής πρωτοβουλίας.

Το 1921 προέβη από μόνος του στην ίδρυση του «Φιλολογικού Φροντιστηρίου», σύμφωνα με το οποίο τα Σαββατόβραδα, ομάδα νέων λογίων και επιστημόνων, αρχίζοντας από τον Κωστή Παλαμά, θα προέβαινε σε κριτική μελέτη της νεοελληνικής φιλολογίας και μάλιστα «με τρόπο συστηματικό». Στους

Γιάννης Μηλιάδης. Έργο του ζωγράφου Γ. Μπουζιάνη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΛΙΑΔΗΣ: ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΑΣ

προγραμματισμούς του «Φροντιστηρίου», γράφεται, ήταν η ανάδειξη της σύγχρονης λογοτεχνικής ζωής, με στόχο, στο τέλος κάθε έτους, να γίνεται απογραφή όλων των φιλολογικών έργων και να συντάσσονται σχετικά δελτία, από τα οποία θα προέκυπτε η Εθνική Βιβλιογραφία. Μπαίνει λοιπόν δυναμικά στον χώρο, ανεξαρτήτως του αν πολλές από τις φιλόδοξες πρωτοβουλίες του έμειναν στη μέση. Το 1923 τον βρίσκομε να δίνει δώδεκα κατά σειράν διαλέξεις στην Ανωτέρα Γυναικεία Σχολή υπό τη διεύθυνση της Αύρας Θεοδωροπούλου και της Μαρίας Σβώλου με αντικείμενο τη Νεοελληνική ποίηση.

Έως το 1925 ο Μηλιάδης είναι μόνο φιλόλογος. Τον Σεπτέμβριο του 1925, σε ηλικία 30 ετών, μετά τη λήξη, δηλαδή, της Εκπαιδευτικής του αδειάς για μετεκπαίδευση στη Μαράσλειο Ακαδημία, οπότε ανέπτυξε στενή συνεργασία με τον Αλέξανδρο Δελμούζο και τον Δημήτρη Γληνό, τον βρίσκομε Έφορο Αρχαιοτήτων β' τάξεως στην Η' Αρχαιολογική Περιφέρεια με έδρα την Πρέβεζα, η οποία στη συνέχεια μεταφέρθηκε στην Κέρκυρα. Από τότε υπηρέτησε σε διάφορες Εφορίες, ενώ παράλληλα, με υπηρεσιακή άδεια, μετέβη στο Μόναχο και στη Βιέννη, όπου μελέτησε τα καλλιτεχνικά ρεύματα, τις τάσεις και τεχνοτροπίες. Από τον Απρίλιο του 1940 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, πρώτα στο Νομισματικό και στη συνέχεια στο Εθνικό Μουσείο, όπου πρωτοστάτησε στην απόκρυψη των γλυπτών του εν όψει του επερχόμενου εθνικού κινδύνου. Από το 1941 και εξής ως Έφορος Αρχαιοτήτων θα υπηρετεί διαρκώς στο Μουσείο Ακροπόλεως, όπου, όπως γράφει η Σέμνη Καρούζου, κανείς από τους λιγοστούς υποψηφίους για τη θέση αυτή «δεν θα κατόρθωνε τον άθλο της αποκατάστασης, της ανασύστασης και της επανέκθεσης των αρχαίων τού εκεί Μουσείου». Εδώ, με άγρυπνο μάτι, είχε να αντιμετωπίσει και τους κατακτητές πλέον, οι οποίοι εποφθαλιμούσαν τα κειμήλιά μας.

Ποια ήταν όμως η σχέση και οι απόψεις του Μηλιάδη για τη φιλολογία και τη λογοτεχνία ειδικότερα; Είναι ένα θέμα που, ανεξάρτητα από τις όποιες μετακινήσεις του από Εφορεία σε Εφορεία και από πόλη σε πόλη, δεν έπαιξε να τον ενδιαφέρει.

Εκτός από την ενασχόλησή του με τον Ηρόδοτο και τη φιλολογική έκδοση των *Αιθιοπικών* του Ηλιοδώρου και του Ιπποτικού μυθιστορήματος *Βέλθανδρος και Χρυσάντζα*, του οποίου η φιλολογική έκδοση έτυχε ευρείας αποδοχής, βιβλίο με τα θεωρητικά ή κριτικά του κείμενα ή επιλογή αυτών δεν εκδόθηκε. Οι βασικές πηγές όπου μπορεί να ανατρέξει κανείς, εκτός από το αρχείο του, είναι ο περιοδικός και ο ημερήσιος τύπος. Αξιοπρόσεκτη είναι η παρουσία του στο περιοδικό «ΣΗΜΕΡΑ» του 1933-34, όπου, ώριμος πια, άλλοτε επωνύμως και άλλοτε με ψευδώνυμο, έχει την ευκαιρία να αναπτύξει τις θεωρητικές απόψεις του για ζέοντα κοινωνικά και πολιτισμικά θέματα. Ενδεικτικός είναι ο διάλογος που ανέπτυξε με τα δύο σύγχρονά του περιοδικά, περιοδικά θέσεων. Με τους *Νέους Πρωτοπόρους*, δηλαδή, όργανο της Αριστεράς από τη μια πλευρά, και επίσης με το περιοδικό *Ιδέα*, υπό τη διεύθυνση του Σπύρου Μελά, με θέσεις σωβινιστικές.

Ο βασικός άξονας των θεωρητικών απόψεών του ήταν ο σεβασμός της πνευματικής ελευθερίας του ατόμου. Απέφυγε τη δογματική κριτική, στην οποία οδηγεί ο απριωρισμός και ο φορμαλισμός και επίσης ο ιμπρεσιονισμός. Αντίθετη ήταν επίσης η άποψή του προς τη θεωρητική, κοινωνιστική αντίληψη «η τέχνη για την τέχνη». Υιοθετούσε την ιστορικότητα της τέχνης, συνυφασμένη με την ανάλυση, με τη σύνθεση και τη σύγκριση. Υποστήριζε ότι ο διαισθητικός τρόπος ερμηνευτικής προσέγγισης, θέσεις επηρεασμένες από τον Γάλλο φιλόσοφο Μπερξόν, και η ωραιολογία παραμορφώνουν παρά αναδεικνύουν ένα έργο τέχνης. Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το άρθρο του στο *Ελεύθερον Βήμα* της 15ης Νοεμβρίου 1951 με τον τίτλο «Στρατευόμενη τέχνη», όπου υποστηρίζει ότι οι «στρατευόμενοι κονδυλοφόροι υπηρετούν τις πιο αντιθετικές ιδεολογίες και τους πιο ετερόκλητους αφεντάδες». «Εγώ, γράφει, ανήκω στη γενιά του πνευματικού θετικισμού και η άσκησή μου ήταν να κλαδεύω τα κλαδιά και τα φύλλα του υποκειμενικού ενθουσιασμού για να μπορώ να παρατηρώ τον κορμό και τις ρίζες του αντικειμένου». Θα έπραττε όπως αν είχε μπροστά του σπαράγματα και έπρεπε να τα συνδέσει ώστε μέσα από τα συντρίμια αυτά να προκύψει ένα θρυμματισμένο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΛΙΑΔΗΣ: ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΑΣ

αγγείο, όπως περίπου ήταν στην αρχική του μορφή. Προκειμένου για την ποίηση θα αναφερθώ μόνο σε δύο ενδεικτικές περιπτώσεις. Η μία συνίσταται από κείμενά του για τον ποιητή και μεταφραστή αρχαίων τραγωδιών Ιωάννη Γρυπάρη και η άλλη για τον Κωνσταντίνο Καβάφη.

Εκτιμάται ότι η μελέτη του Μηλιάδη για τον Γρυπάρη και ειδικότερα για την ποιητική συλλογή του *Σκαρβαβαίοι και Τερακότες* είναι μία από τις καλύτερες, αν όχι η αξιολογότερη από όσες έχουν γραφεί. Την πρώτη ενότητα της συλλογής, *Σκαρβαβαίοι*, δεκαπεντασύλλαβη αυτή, τη συνδέει, και πολύ σωστά, με τον ρεύμα του Παρνασσιισμού, και τη δεύτερη, ενδεκασύλλαβη αυτή, τις *Τερακότες*, με τον Συμβολισμό. Στην εν λόγω μελέτη του ο κριτικός, με βάση τον χορό των λέξεων, αναφέρεται στη μουσική αρμονία, στοιχείο της αισθητικής καταξίωσής του. Ο συμφυρμός στο έργο του Γρυπάρη δύο αισθητικών ρευμάτων, του Παρνασσιισμού και του Συμβολισμού, και η σύνδεσή τους με την αρχική ποιητική σύλληψη, απηχούν μια υποβλητικότητα, μια μουσικότητα. Ειδικότερα στο δεύτερο μέρος ο Μηλιάδης, αναφερόμενος σε συγκεκριμένα ποιήματα, φέρνει στην επιφάνεια ένα ψιθύρισμα, ένα θρόισμα από το οποίο αναδίδεται μια μελωδία, ένα είδος αρμονίας που προκαλεί συγκίνηση. Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που ο Μηλιάδης σε κείμενά του παρεμβάλλει και στίχους από τον Καβάφη με γνωμολογικό περιεχόμενο. Σε άγνωστο κείμενό του με τίτλο το ποίημα «Νέοι της Σιδώνος (400 μ. Χ)», ο ποιητής εμπλέκει και τον ήρωα του ποιήματος «Απολείπει ο Θεός Αντώνιον», δίνοντας έμφαση στον ηρωισμό της αξιοπρέπειας του ατόμου, από μια οπτική πολιτικής ηθικής. Αξιόλογες είναι επίσης οι αναφορές του στον Σολωμό, στους συγγραφείς της γενιάς του 1880 Παλαμά και Δροσίνη και επίσης στον Σικελιανό. Η προσωπική περιπέτειά του, ύστερα από τη συμμετοχή του ως Εθνοσύμβουλος στην Κυβέρνηση του Βουνού στις Κορυσχάδες και την εξορία του στην Ελ Ντάμα της Λιβύης, αποτέλεσε μια θλιβερή παρένθεση στη ζωή του. Ο βουβός πόνος του διαφαίνεται κάτω από τις γραμμές της λογοκρινμένης, άγνωστης έως τώρα, αλληλογραφίας του προς τη σύζυγό του.

Ήταν μια εξέλιξη στη ζωή του που δεν μπορούσε να τη φανταστεί. Γιατί και η αρθρογραφία του στον παράνομο τύπο κατά τη διάρκεια της Κατοχής και σε μετακατοχικά έντυπα, όπως οι εφημερίδες *Μάχη* του 1945 και *Νέα Γραμμή* του 1946, άλλα υποδηλώνει. Όραμά του ήταν μόνο η απελευθέρωση της χώρας. Οι κατηγορίες που του αποδίδονταν δεν συνιστούσαν παρά την οξύτητα των εμφύλιων παθών της εποχής. Με την επιστροφή του από την εξορία αποκαταστάθηκε στη θέση του.

Τώρα έχει την ευκαιρία να διατυπώσει τις απόψεις του για ποικίλα θέματα, θέματα αρχών. Είχε πάντοτε κατά νουν τις απαράβατες αρχές του: «Ζω πάντοτε με την έννοια του Νόμου και της Ηθικής τάξης μέσα μου», τις οποίες και διακήρυττε. Αναφερόμενος δε σε θέματα πνευματικής δημιουργίας και ατομικής ευθύνης, στρέφεται ευθέως εναντίον της κομματικής καθοδήγησης, από την οποία οι διανοούμενοι, εν ονόματι της ιδεολογικής σκοπιμότητας, αντιμετωπίζονται ως «ζεμένα καματερά στο ζυγό».

Ο Μηλιάδης όμως προερχόταν από αλλού. Ανήκε μόνο στον εαυτό του, στο καθήκον που του υπαγόρευε το χρέος του. Ως Γενικός Γραμματέας του Εθνικού Θεάτρου, όπου επίσης μετείχαν και άτομα εγνωσμένου πνευματικού κύρους, ο Φαίδων Βεγληρής, ο Ευάγγελος Παπανούτσος, ο Οδυσσεάς Ελύτης και άλλοι, προκειμένου για την Επίδαυρο, υποστήριζε ότι είναι χώρος αφιερωμένος αποκλειστικώς στην αναβίωση του αρχαίου δράματος και δεν θα μπορούσε να μεταβληθεί σε κέντρο προβολής χοροδραμάτων, συναυλιών ή άλλων παρόμοιων εκδηλώσεων: «Τα Επιδαύρια έχουν καταστή θεσμός ελληνικός, υψηλής πνευματικής στάθμης, την οποία ουδείς δικαιούται να θίξει». Υποστήριζε στερρώς ότι οι αρχαίοι χώροι και τα μνημεία δεν είναι ιδιοκτησία του εκάστοτε υπουργού Πολιτισμού, αλλά παρακαταθήκη. Και την παρακαταθήκη έχουμε υποχρέωση να τη σεβόμαστε. Από πουθενά δεν απορρέει δικαίωμα μεταβολής της. Με βάση τις απόψεις του αυτές είναι αυτονόητο ποια θα ήταν η αντίδραση του Μηλιάδη με την εικόνα που ενίοτε παρουσιάζει η Επίδαυρος σήμερα.